

พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

ผศ. ดิเรก ควรสมาคม¹

■ 1. บทนำ

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์นั้น เป็นสินค้าที่ไม่ธรรมดาอีกต่อไปแล้ว ทั้งนี้เพราะผลที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ไม่เพียงแต่มีผลต่อสุขภาพของผู้ดื่มเองแล้วยังได้ส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะปัญหาอุบัติเหตุที่เกิดจากการดื่มแล้วขับซึ่รถต่าง ๆ คำถามที่เกิดขึ้นอยู่บ่อย ๆ คือจะทำไมกับเครื่องดื่มเหล่านี้ เพื่อมิให้บุคคลเข้าถึงรวมทั้งลดอิทธิพลบทบาทด้านการโฆษณาของเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ที่มีอยู่อย่างดาษดื่นในอดีตและปัจจุบัน ดังนั้นจึงเป็นที่มาของพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 นับได้ว่าเป็นกฎหมายเทคนิคสมัยใหม่ที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายภาคส่วนในสังคมเนื่องจากเป็นกฎหมายที่มุ่งควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในอีกลักษณะหนึ่งแม้ว่าจะมีกฎหมายอื่นควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่บ้างแล้ว ได้แก่ 1. พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ควบคุมการทำสุรา/การนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักร/การเก็บภาษีอากร/การใช้และการขนสุรา/การขายสุราต้องได้รับใบอนุญาต 2.ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับ 253 เป็นกฎหมายที่จำกัดวันและเวลาจำหน่ายสุรา (11.00-14.00 และ 17.00-24.00 น.) 3. พระราชบัญญัติจราจรทางบก 2522 ห้ามผู้ขับขี่ในขณะมีเมามาสุรา, การตรวจทดสอบปริมาณแอลกอฮอล์ 4. พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก 2522 ห้ามผู้ได้รับใบอนุญาตขนส่งผู้โดยสารได้ขับรถยนต์ในขณะมีเมามาสุรา 5. พระราชบัญญัติเลือกตั้งฯ

¹ - อาจารย์ประจำ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ
- นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ห้ามจำหน่าย..สุราในเขตเลือกตั้งเวลา 18.00 น. วันก่อนเลือกตั้งถึงวันเลือกตั้ง 6. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค 2522 มีกฎกระทรวงกำหนดให้ข้อความโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องมีลักษณะที่กำหนดไว้ 7. พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียง 2530 ห้ามการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างเวลา 05.00-22.00 น. แต่ไม่ห้ามการโฆษณาระหว่างเวลา 22.00-05.00 น. โดยเป็นการนำเสนอภาพลักษณ์ของกิจการ, ไม่มีการเชิญชวน/อวดอ้างสรรพคุณ โดยสุจริตสร้างสรรค์ โดยไม่แถมพิก ให้รางวัล 8. พระราชบัญญัติสถานบริการ 2548 กำหนดให้จำหน่ายสุราในเวลาที่กำหนดเท่านั้น (18.00-24.00 น.) ห้ามจำหน่ายแก่ผู้มีอาการมึนเมา.. ห้ามมิให้ยินยอมให้เด็ก/เยาวชนเข้าไปในสถานบริการ 9. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก 2546 ห้ามมิให้ผู้ใดจำหน่าย/ให้สุราแก่เด็ก, ห้ามเด็กซื้อ/เสพสุรา/เข้าไปในสถานที่จำหน่าย/เสพสุรา 10. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 378 เสพสุราจนมึนเมาประพฤตินุญชา/ครองสติไม่อยู่

อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่เกิดจากเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ก็มีได้ตลอดแต่อย่างใด ดังนั้นจึงควรมีกฎหมายพิเศษที่ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อันเป็นที่มาของกฎหมายนี้ ผู้เขียนจึงต้องการนำเสนอประเด็นต่างๆ ที่สำคัญของกฎหมายนี้ เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องต่อการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพได้ในอีกระดับหนึ่ง

■ 2. เหตุผล/เจตนารมณ์ในการออกกฎหมาย

เหตุผล/เจตนารมณ์ในการออกกฎหมายนั้น เป็นเรื่องที่สะท้อนถึงเจตจำนงของฝ่ายนิติบัญญัติในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งนี้ได้ผ่านการวิเคราะห์วิจัยจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องมา มีความจำเป็นต้องออกเป็นกฎหมายขึ้นมา ซึ่งมีความสำคัญประการหนึ่งอย่างมาก คือ การใช้และการตีความกฎหมาย หากบทบัญญัติบางมาตรามีปัญหาในการใช้หรือตีความขึ้นมา ต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์ในการออกกฎหมายเสมอ สำหรับเหตุผลในการออกกฎหมายฉบับนี้คือ

“โดยที่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ ครอบครัว อุบัติเหตุและอาชญากรรม ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ สมควรกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ ช่วยส่งเสริมสุขภาพของประชาชนโดยให้ตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

พอสรุปได้ว่า เจตนารมณ์ในการออกกฎหมายนี้มาจาก

ประการแรก เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ก่อให้เกิดปัญหาสำคัญ ๆ ได้แก่ 1. ปัญหาสุขภาพ 2. ปัญหาครอบครัว 3. ปัญหาอุบัติเหตุ 4. ปัญหาอาชญากรรม ส่งผลต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

ประการที่สอง สมควรกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่

1. มาตรการให้ผู้ผลิต/ผู้นำเข้า ปฏิบัติ
2. มาตรการห้าม ได้แก่ การห้ามขาย การห้ามบริโภค การห้ามโฆษณา
3. มาตรการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟู

ประการที่สาม เพื่อป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย

ประการที่สี่ เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องจะพบว่า กฎหมายฉบับนี้ต้องการลดอิทธิพลของสื่อและการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งจำกัดพื้นที่การเผยแพร่/การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่ายอันจะส่งผลกลับไปยังปัญหาประการแรกที่เกิดจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

■ 3. สาเหตุสำคัญๆ บอบกฎหมายฉบับนี้

3.1 ภาพรวมของกฎหมาย

กฎหมายใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 2) ตามราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอน 33 ก หน้า 34 เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2551 ดังนั้น พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 2551 จึงเริ่มใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2551 หรือเริ่มตั้งแต่ 00.01 ของการเริ่มต้นวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2551 เป็นต้นมา

ภาพรวมของกฎหมายฉบับนี้ มี 7 หมวด 45 มาตรา

หมวด 1 คณะกรรมการนโยบายฯ

หมวด 2 คณะกรรมการควบคุมฯ

หมวด 3 สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มฯ

หมวด 4 การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

หมวด 5 การบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มฯ

หมวด 6 พนักงานเจ้าหน้าที่

หมวด 7 โทษ

3.2 ข้อพิจารณาเกี่ยวกับความหมาย/บทนิยาม

ในส่วนแรกนี้ มีบทนิยามและความหมายของคำที่ใช้ในกฎหมายนี้บางคำที่ควรทำความเข้าใจร่วมกัน ดังนี้

(i) ความหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในกฎหมายนี้เป็นศัพท์บัญญัติ/เทคนิค โดยได้กำหนดนิยามไว้ว่า

“เครื่องดื่มแอลกอฮอล์” หมายความว่า สุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา ทั้งนี้ ไม่รวมถึงยาวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น (มาตรา 3)

หากพิจารณาจากรากศัพท์ดั้งเดิม ก่อนมีคำว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เราจะพบหรือได้ยินคำว่า “สุราเมรัย” ซึ่งเป็นคำบาลีสันสกฤตแปลว่า “น้ำเมา” ทั้งนี้มีกำหนดในศิลป 5 ที่ว่า “สุราเมรัยฆปามาทฎฐานา เวรมณี” แปลว่า เว้นจากน้ำเมา คือ สุราและเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท

คำว่า “สุรา” ในความหมายรากศัพท์ดั้งเดิม มีความหมายว่า น้ำเมาที่กลั่นแล้ว ส่วนคำว่า “เมรัย” หมายถึง น้ำเมาที่เกิดจากการหมักหรือแช่

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันมักจะเรียกหรือใช้คำว่า “เหล้า” เป็นคำเรียกรวมๆ ไปเกือบทั้งหมด เห็นได้จากคำแปลในพจนานุกรมๆ ของคำว่า เหล้า แปลว่า น้ำเมาที่กลั่นหรือหมักแล้ว (Alcohol) ดังนั้นในการออกกฎหมายสมัยใหม่จำเป็นต้องใช้ศัพท์เฉพาะหรือเป็นศัพท์เทคนิคที่ยอมรับกันโดยทั่วไป เมื่อมีการออกกฎหมายสมัยใหม่เกี่ยวกับสุรา เมรัยหรือเหล้าขึ้นมา จึงต้องใช้คำเรียกเฉพาะลงไป เมื่อมีการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องขึ้นมา จะพบคำว่า สุรา มากกว่าคำว่า เมรัยหรือเหล้า

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 กำหนดความหมายของคำว่า สุรา ไว้ว่า

สุรา หมายความว่า ความรวมถึงวัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ซึ่งสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุราหรือซึ่งดื่มกินไม่ได้ แต่เมื่อได้ผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้ว สามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา

สุราแช่ หมายความว่า สุราที่ไม่ได้กลั่นและให้หมายความรวมถึงสุราแช่ที่ได้ผสมกับสุรากลั่นแล้ว แต่ยังมีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกินสิบห้า ดีกรีด้วย

สุรากลั่น หมายความว่า สุราที่ได้กลั่นแล้วและให้หมายความรวมถึงสุรากลั่นที่ได้ผสมกับสุราแช่แล้ว แต่มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่าสิบห้า ดีกรีด้วย

เชื้อสุรา หมายความว่า แป้งเชื้อสุรา แป้งข้าวหมักหรือเชื้อใด ๆ ซึ่งเมื่อหมักกับวัตถุหรือของเหลวอื่นแล้วสามารถทำให้เกิดแอลกอฮอล์ที่ใช้ทำสุราได้

ส่วนในทางการแพทย์ อธิบายคำว่า สุรา คือ เครื่องดื่มที่มีเอทิลแอลกอฮอล์ผสมอยู่ปริมาณไม่เกิน 80 ดีกรี ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถใช้ดื่มได้ แบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

(1) สุรากลั่น คือ สุราที่เกิดจากการเอาน้ำสาบั้งหรือน้ำตาล หมักด้วยยีสต์จนเกิดแอลกอฮอล์มากลั่น อาจจะมีการเติมสีปรุงกลิ่นแต่งรสด้วยสารปรุงแต่งอื่นๆ แล้วเก็บบ่มต่อไป สุราประเภทนี้ได้แก่ สุราขาว สุราผสม สุราผสมพิเศษ และสุราปรุงพิเศษ เป็นต้น

(2) สุราไม่กลั่น คือ สุราที่ได้จากการหมักสาบั้งให้เกิดเป็นน้ำเมาแต่น้ำไม่มากลั่น มักจะหมักจากเมล็ดธัญพืช ผลไม้และน้ำตาลจากพืช เช่น เบียร์ ไวน์ กระแช่ น้ำข้าว น้ำตาลเมา เป็นต้น (สถาบันการแพทย์ด้านอุบัติเหตุและสาธารณสุข กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข)

ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากพระราชบัญญัติเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 บัญญัติคำว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายความว่า สุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา ทั้งนี้ไม่รวมถึงยาวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

สุราตามกฎหมายว่าด้วยสุราฯ คือ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 (มาตรา 4) อธิบายคำว่า สุราหมายความว่า ความรวมถึงวัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ซึ่งสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุราหรือซึ่งดื่มกินไม่ได้ แต่เมื่อได้ผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้ว สามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา

สรุปได้ว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามกฎหมายนี้หมายถึง

1. น้ำสุราหรือน้ำเมา
2. วัตถุทั้งหลายที่มีแอลกอฮอล์ซึ่งสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา

3. ของผสมที่มีแอลกอฮอล์ซึ่งสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา

4. วัตถุทั้งหลายซึ่งดื่มกินไม่ได้ แต่เมื่อได้ผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้ว สามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา

ตัวอย่างของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตาม พ.ร.บ. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 2551 จึงมีความหมายกว้าง ได้แก่ สุราขาว (เหล้าขาว) สุราผสม สุราผสมพิเศษ และสุราปรุงพิเศษ (น้ำเมาที่กลั่นแล้ว) และได้แก่ เบียร์ ไวน์ กระแช่ น้ำข้าว น้ำตาลเมา เป็นต้น (น้ำเมาที่เกิดจากการหมักหรือแช่) รวมทั้งวัตถุทั้งหลายซึ่งดื่มกินไม่ได้ แต่เมื่อได้ผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้วสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา เช่น เหล้าปั่น เหล้าผลไม้ พืช เป็นต้น ซึ่งในประเด็นหลังนี้ ได้มีการนำลูกกวาดหรือทอฟฟี่สอดไส้แอลกอฮอล์รสชาติประเภทเหล้าชนิดต่าง ๆ มาขาย จึงเกิดปัญหาตาม พ.ร.บ. สุรา ว่าสินค้าดังกล่าวเป็นสุราหรือไม่ คณะกรรมการกฤษฎีกาโดยคำวินิจฉัยที่ 99/2513 ตีความว่าเป็นสุรา เพราะลูกกวาดหรือทอฟฟี่ที่เป็นปัญหาได้ระบุชื่อรสชาติของเหล้าชนิดต่าง ๆ และถ้ากินแล้วก็กินได้อย่างน้ำสุรา จึงเป็นสุราตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติสุรา 2493

เมื่อเป็นเช่นนี้ ก็จัดเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามพระราชบัญญัติเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 2551 เช่นกัน

เมื่อเข้าใจคำว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้ว สิ่งที่เกี่ยวข้องต่อไปคือ การที่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะต้องถูกควบคุมตามกฎหมายนี้ต่อไป

(2) ความหมายของ “โฆษณา”

คำว่า โฆษณา ในพระราชบัญญัติแอลกอฮอล์นี้ ได้ให้ความหมายที่แตกต่างจากความหมายทั่วไป เป็นความหมายเฉพาะกว้างกว่าธรรมดา โดยมีคำอธิบายว่า

“โฆษณา” หมายความว่า การกระทำไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ ให้ประชาชนเห็น ได้ยินหรือทราบข้อความเพื่อประโยชน์ในทางการค้า และให้หมายความรวมถึงการสื่อสารการตลาด

“การสื่อสารการตลาด” หมายความว่า การกระทำกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขายสินค้า บริการหรือภาพลักษณ์ การประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ข่าวสาร การส่งเสริมการขาย การแสดงสินค้า การจัดหรือสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมพิเศษ และการตลาดแบบตรง

“ข้อความ” หมายความว่า รวมถึง การกระทำให้ปรากฏด้วยตัวอักษร ภาพ ภาพยนตร์ แสง เสียง เครื่องหมายหรือการกระทำอย่างใด ๆ ที่ทำให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าใจความหมายได้

คำว่าโฆษณา ตามพระราชบัญญัติเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นี้ มีความหมายเฉพาะเป็นพิเศษ กว้างกว่าความหมายทั่วไป กล่าวคือ ตามธรรมดานั้น โฆษณา หมายถึง เผยแพร่ข้อความออกไปยังสาธารณชน; ป่าวร้อง, ป่าวประกาศ (พจนานุกรมฯ) แต่ในกฎหมายนี้หมายความว่า

การกระทำไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ ให้ประชาชนเห็น ได้ยินหรือทราบข้อความเพื่อประโยชน์ในทางการค้าแล้ว ยังหมายความรวมถึงการสื่อสารการตลาดด้วย

สำหรับการสื่อสารการตลาด ในกฎหมายนี้ ได้มีความหมายว่า การกระทำกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขายสินค้า บริการหรือภาพลักษณ์ การประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ข่าวสาร การส่งเสริมการขาย การแสดงสินค้า การจัดหรือสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมพิเศษ และการตลาดแบบตรง

ดังนั้นคำว่า การสื่อสารการตลาด จึงได้แก่ การกระทำในลักษณะดังต่อไปนี้

1. การกระทำกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- ขายสินค้า
- ขายบริการ
- ขายภาพลักษณ์

2. การกระทำกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- การประชาสัมพันธ์สินค้า
- การเผยแพร่ข่าวสารสินค้า
- การส่งเสริมการขายสินค้า
- การแสดงสินค้า

3. การจัดให้มีการจัดกิจกรรมพิเศษ หรือ การสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมพิเศษ

4. การตลาดแบบตรง

มีข้อสังเกตเกี่ยวกับการส่งเสริมการขาย อันเป็นลักษณะหนึ่งของการโฆษณาซึ่งอาศัยกลยุทธ์ด้านการตลาดมาดำเนินการนั้น โดยการส่งเสริมการขายหมายถึง กิจกรรมทางการตลาดที่ช่วยกระตุ้นให้ลูกค้าเกิดการตัดสินใจซื้อโดยพลัน โดยผู้ส่งเสริมการขายพยายามสร้างเงื่อนไขให้ผู้ซื้อตัดสินใจซื้อในช่วงเวลาที่กิจการกำลังส่งเสริมการขาย เพราะหากไม่ซื้อในช่วงดังกล่าวลูกค้าจะไม่สามารถซื้อได้ด้วยเงื่อนไขพิเศษที่กำหนดขึ้นในช่วงที่มีการส่งเสริมการขาย อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมการขายสามารถทำไปสู่กลุ่มผู้บริโภคคนสุดท้าย หรือพ่อค้าคนกลางก็ได้ เพียงแต่วิธีการส่งเสริมการขายให้แก่ลูกค้าทั้งสองกลุ่มอาจจะใช้วิธีการที่แตกต่างกันไป

วัตถุประสงค์หลักของการส่งเสริมการขาย มีดังต่อไปนี้

- เพื่อกระตุ้นให้เกิดการซื้อสินค้าโดยพลัน เช่น การลดราคา การแจกของแถม
- เพื่อเพิ่มปริมาณการซื้อของลูกค้า เช่น การให้ส่วนลดปริมาณ การรวมท่อน เป็นต้น
- เพื่อให้เกิดการตลาดโดยใช้ผลิตภัณฑ์ใหม่ การแจกของตัวอย่างเป็นกิจกรรมการส่งเสริมการขายที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ลูกค้าเกิดการทดลองใช้

ดังนั้นในส่วนที่เกี่ยวกับการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นี้เป็นเรื่องที่สำคัญมาก เนื่องจากเป็นส่วนที่มีการควบคุมและมีบทกำหนดและโทษที่สูงมาก นำไปสู่การกระทำที่จะเป็นความผิดตามมาตรา 32

(3) ความหมายของ “ขาย”

คำว่า ขาย ตามพระราชบัญญัติแอลกอฮอล์นี้ มีความหมายเป็นพิเศษ กล่าวคือ มีความหมายกว้างกว่าความเข้าใจแบบธรรมดาสามัญ โดยทั่วไป “ขาย” หมายความว่า เอาของ แลกเงินตรา, โอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินให้แก่กันโดยตกลงกันว่าผู้รับโอนจะใช้ราคาแห่งทรัพย์สินนั้น มีหลายลักษณะ คือ ชำระเงินในขณะที่ซื้อขายกัน เรียกว่า ขายเงินสด, ขายโดยยอมเก็บเงินอันเป็นราคาของในวันหลัง เรียกว่า ขายเชื่อ (พจนานุกรมฯ)

อย่างไรก็ตาม คำว่า ขาย ตามมาตรานี้ มีความหมายกว้างกว่าความหมายแบบทั่วไป กล่าวคือ “มีความหมายรวมถึง จำหน่าย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน ให้ เพื่อประโยชน์ในทางการค้า”

คำว่า ขาย ตามกฎหมายนี้นอกจากจะมีความหมายธรรมดาว่า การเอาของแลกเงินตราแล้ว ในลักษณะอื่นอันได้แก่ การจำหน่าย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน ให้, โดยการกระทำเหล่านี้ไป

“เพื่อประโยชน์ในทางการค้า” ซึ่งเป็นลักษณะของเจตนาพิเศษ ในกฎหมายอาญา กล่าวคือ ประกอบด้วยเจตนาธรรมดาและมูลเหตุจูงใจ (Motive) ในการกระทำการนั้น ๆ

คำว่า ขาย นี้จะนำไปใช้กับการกระทำ ความผิด ใน 4 มาตรา คือ

มาตรา 27 การห้ามขายในสถานที่...

มาตรา 28 การห้ามขายในวันเวลากำหนด...

มาตรา 29 การห้ามขายให้แก่บุคคล...

มาตรา 30 การห้ามขายโดยวิธีการ...

3.3 มาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์

เมื่อพิจารณาเนื้อหาของ พ.ร.บ. ควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ 2551 จะพบมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ 2 มาตรการ ได้แก่

ประการแรก มาตรการให้ปฏิบัติ (มาตรา 26) และ

ประการที่สอง มาตรการห้ามปฏิบัติ (มาตรา 27-32)

ประการแรก มาตรการให้ปฏิบัติ

โดยกำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ปฏิบัติดังนี้ (มาตรา 26)

(1) จัดให้มีบรรจุภัณฑ์ ฉลาก พร้อมทั้งข้อความคำเตือนสำหรับเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ที่ผลิตหรือนำเข้า ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการควบคุมประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(2) การอื่นตามที่คณะกรรมการควบคุมกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

“ผู้ผลิต” อาจจะเป็นตั้งแต่บุคคลธรรมดาทั่ว ๆ ไป จนถึงนิติบุคคลที่ทำการผลิตเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ขึ้นเพื่อขาย ส่วน “ผู้นำเข้า” อาจจะมีได้เป็นผู้ผลิตเครื่องดัดแปลง แต่ได้นำเข้ามาเพื่อขาย เช่นกัน มีหน้าที่ต้องปฏิบัติเกี่ยวกับเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ โดยจะต้องจัดให้มีบรรจุภัณฑ์ (เช่น กล่อง ขวด) และฉลากพร้อมทั้งข้อความคำเตือนไว้ที่บรรจุภัณฑ์และฉลาก ทั้งนี้ตามที่จะได้กำหนดต่อไป

โดยมีข้อสังเกตว่า คำว่า “ฉลาก” นั้นมีความหมายเฉพาะว่า หมายถึง

“รูป รอยประดิษฐ์ กระดาษหรือสิ่งอื่นใดที่ทำให้ปรากฏข้อความเกี่ยวกับสินค้าซึ่งแสดงไว้ที่สินค้าหรือภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุสินค้าหรือสอดแทรก หรือรวมไว้กับสินค้าหรือภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุสินค้าและหมายความรวมถึงเอกสาร หรือคู่มือสำหรับใช้ประกอบกับสินค้า ป้ายที่ติดตั้งหรือแสดงไว้ที่สินค้าหรือภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุสินค้านั้น”

ฉลาก ในมาตรานี้มีความหมายกว้างกว่าคำปกติ ได้แก่

1. รูป รอยประดิษฐ์ กระดาษหรือสิ่งอื่นใด
2. ที่ทำให้ปรากฏข้อความเกี่ยวกับสินค้า
3. ซึ่งแสดงไว้ที่สินค้า/แสดงไว้ที่ภาชนะบรรจุ/แสดงไว้ที่หีบห่อบรรจุสินค้า หรือ ซึ่งสอดแทรก หรือรวมไว้กับสินค้า หรือ สอดแทรก หรือรวมไว้กับภาชนะบรรจุ หรือ สอดแทรก หรือรวมไว้กับหีบห่อบรรจุสินค้า ฉลากยังหมายความรวมถึง
4. เอกสาร หรือคู่มือสำหรับใช้ประกอบกับสินค้า
5. ป้ายที่ติดตั้ง หรือแสดงไว้ที่สินค้าหรือภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุสินค้านั้น

ป้ายที่แสดงไว้ที่สินค้าหรือภาชนะบรรจุหรือ
หีบห่อบรรจุสินค้านั้น

ประการที่สอง มาตรการห้ามปฏิบัติ

ในกฎหมายนี้ มีมาตรการควบคุมเครื่องตี
แอลกอฮอล์สำคัญ ๆ อยู่สามส่วน ได้แก่
(1) มาตรการห้ามขาย (2) มาตรการห้าม
บริโภค (3) มาตรการห้ามโฆษณา

(1) มาตรการห้ามขาย

ในกฎหมายฉบับนี้ ได้กำหนดมาตรการ
เกี่ยวกับการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังนี้
(1.1) การห้ามขาย เกี่ยวกับสถานที่
กำหนดห้ามขายเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณดังต่อไปนี้
(มาตรา 27)

(1) วัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติ
พิธีกรรมทางศาสนา

(2) สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ
สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วย
สถานพยาบาลและร้านขายยาตาม
กฎหมายว่าด้วยยา

(3) สถานที่ราชการ ยกเว้นบริเวณ
ที่จัดไว้เป็นร้านค้าหรือสโมสร

(4) หอพักตามกฎหมายว่าด้วย
หอพัก

(5) สถานศึกษาตามกฎหมายว่า
ด้วยการศึกษาแห่งชาติ

(6) สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง
ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมัน
เชื้อเพลิง หรือร้านค้าในบริเวณสถานี
บริการน้ำมันเชื้อเพลิง

(7) ส่วนสาธารณะของทางราชการ
ที่จัดไว้เพื่อการพักผ่อนของประชาชน
โดยทั่วไป

(8) สถานที่อื่นที่รัฐมนตรีประกาศ
กำหนดโดยความเห็นชอบของคณะ
กรรมการ

มาตรการห้ามขายเกี่ยวกับสถานที่ตามที่
กฎหมายกำหนดนี้ เห็นได้ว่าสถานที่เหล่านี้
เป็นสถานที่สำคัญด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านศาสนา
การศึกษา สุขภาพ การสัญจรเดินทาง เป็นต้น
ซึ่งจะมีประชาชนใช้บริการจำนวนมาก จึงควร
ได้รับการคุ้มครองมิให้มีการขายเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์ โดยมีข้อสังเกตว่า เป็นการห้าม
ในสถานที่เหล่านี้และรวมทั้งในบริเวณของ
สถานที่เหล่านี้ด้วย ดังนั้นจึงต้องพิจารณา
เกี่ยวกับพื้นที่ที่เป็นบริเวณของสถานที่เหล่านี้ว่า
แต่ละแห่งมีบริเวณของสถานที่กว้างขวางมาก
น้อยเพียงใด แต่ก็มีข้อยกเว้นให้ขายได้ใน
สถานที่ราชการให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้
เฉพาะบริเวณที่จัดไว้เป็นร้านค้าหรือสโมสร
ทั้งนี้เนื่องจากในสถานที่ราชการส่วนใหญ่มักจะ
มีร้านค้าหรือสโมสรตั้งอยู่และมีการขายเครื่อง
ดื่มแอลกอฮอล์

อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมานั้นในต่างจังหวัด
มักมีการจัดงานประจำปี เช่น งานฤดูหนาว
งานกาชาด ซึ่งมักจัดในสถานที่ราชการและ
บริเวณของสถานที่ราชการ มีการออกร้านและ
จำหน่ายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ ซึ่งต่อไปหากมี
การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็จะผิดกฎหมายนี้
นอกจากนี้ในอนาคตกฎหมายได้เปิดช่องให้
กำหนดสถานที่ห้ามขายอื่น ๆ เพิ่มเติมอีกได้
ข้อสังเกตที่สำคัญพึงพิจารณาเกี่ยวกับประเด็นนี้
คือ คำว่า ขาย ซึ่งมีความหมายเป็นพิเศษในบท
นิยาม

(1.2) การห้ามขาย เกี่ยวกับวันเวลา

กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัน หรือเวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวจะกำหนดเดือนหรือชื่อยกเว้นใด ๆ เท่าที่จำเป็นไว้ด้วยก็ได้ (มาตรา 28)

มาตรการการห้ามขายด้านวันเวลานี้ หมายถึง การกำหนดห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัน หรือเวลาที่จะกำหนด ซึ่งจะกว้างกว่ากฎหมายอื่นที่มีการกำหนดมาตรการห้ามขายในบางช่วงเวลา ทั้งนี้เห็นได้ว่าในช่วงวันเวลาของไทยมีวันหยุดและเทศกาลวันสำคัญต่างๆ มาก จึงมีความจำเป็นที่ควรกำหนดห้ามขายในวันเวลาที่ประเทศไทยมีวันสำคัญๆ ต่างๆ เหล่านั้น โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ดังนั้นมาตรการห้ามขายนี้ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะมีผลทำให้การเกิดอันตรายจากอุบัติเหตุที่เกิดจากการจราจรลดลง อาจกล่าวได้ว่าเป็นการหยุดปัญหาที่จะเกิดจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในระดับหนึ่ง ที่ผ่านมามีความพยายามกำหนดห้ามขายในช่วงเทศกาลสงกรานต์ (13-15 เมษายน 2552) แต่น่าเสียดายว่าในที่สุด มิได้กำหนดห้ามในช่วงดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม หากเป็นการขายของผู้ผลิต ผู้นำเข้าหรือตัวแทนของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าไปยังผู้ขายซึ่งได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสุรา จะได้รับการยกเว้นไม่อยู่ในข้อห้ามนี้ (มาตรา 28 วรรคสอง)

มาตรการเกี่ยวกับการห้ามขาย ด้านวันเวลานี้ หากพิจารณากฎหมายอื่นจะพบว่ามีมาตรการนี้ได้แก่

- ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 253 ห้ามขายสุราประเภทที่ 3 ถึง 6 ในเวลาอื่นนอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 นาฬิกาถึงเวลา 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่เวลา 17.00 นาฬิกาถึงเวลา 24.00 นาฬิกา เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมตำรวจสำหรับนครหลวงกรุงเทพธนบุรี หรือผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับจังหวัด

- พระราชบัญญัติการเลือกตั้งฯ ในระดับต่างๆ ห้ามผู้ใดขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิดในเขตเลือกตั้งในระหว่างเวลา 18.00 นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้ง

- กฎกระทรวง ตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 กำหนดเวลาขายสุราสำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 และประเภทที่ 4 พ.ศ. 2548 ขายสุราได้เฉพาะในเวลาตั้งแต่ 11.00 น. ถึง 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่เวลา 17.00 นาฬิกา ถึง 24.00 นาฬิกา

(1.3) การห้ามขายที่เกี่ยวกับวิธีการขาย

มาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในลักษณะนี้ เกี่ยวกับวิธีการขาย โดยห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือในลักษณะ ดังต่อไปนี้ (มาตรา 30)

- (1) ใช้เครื่องขายอัตโนมัติ
- (2) การเช่าขาย
- (3) การลดราคาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการขาย
- (4) ให้หรือเสนอให้สิทธิในการเข้าชม การแข่งขัน การแสดง การให้บริการ การชิงโชคการชิงรางวัล หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดเป็นการตอบแทนแก่ผู้ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือแก่ผู้นำหีบห่อหรือสลาก

หรือสิ่งอื่นใดเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
มาแลกเปลี่ยนหรือแลกซื้อ

(5) โดยแจก แถม ให้ หรือแลกเปลี่ยน
กับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือกับสินค้าอื่น
หรือการให้บริการอย่างอื่นแล้วแต่กรณี
หรือแจกจ่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน
ลักษณะเป็นตัวอย่างของเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์ หรือเป็นการจูงใจสาธารณชน
ให้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึง
การกำหนดเงื่อนไขการขายในลักษณะที่
เป็นการบังคับซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
โดยทางตรงหรือทางอ้อม

(6) โดยวิธีหรือลักษณะอื่นใดตามที่
รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำ
ของคณะกรรมการ

จะเห็นได้ว่ามาตรการห้ามขายโดยวิธีหรือ
โดยลักษณะดังกล่าว เป็นมาตรการมิให้คน
ทั่วไปถูกชักจูงใจให้ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
เหมือนกับสินค้าอื่นๆทั่วไปในท้องตลาด ซึ่งมัก
จะมีกลยุทธ์ในการเผยแพร่สินค้าให้ขายได้
มาก ๆ โดยรูปแบบการขายที่จูงใจให้คนซื้อ
หรือกระตุ้นให้ซื้อเนื่องจากหวังที่จะได้ประโยชน์
เพิ่มเติมจากการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงต้อง
กำหนดมาตรการ เพื่อห้ามการขายโดยวิธีการ
หรือโดยลักษณะดังกล่าว ยกตัวอย่างมาตรา
30 เช่น

(1) นายดำ ขายสุรา/เบียร์ โดยการ
นำใส่ในเครื่องขายอัตโนมัติ เช่น แบบ
หยอดเหรียญ/เสียบบัตร

(2) นายแดง เร่ขาย ซึ่งหมายถึง
เที่ยวขายสินค้าไปไม่ประจำเป็นตำแหน่ง
แห่งที่ (พจนานุกรมฯ) ดังนั้นจึงเป็นการ
ขายที่ไม่อยู่กับที่ แต่เป็นการขายที่เคลื่อนที่

ไปเรื่อย ๆ ทั้งนี้อาจใช้กำลังแรงแห่งตน
เช่น เดินเร่ขาย ปั่นจักรยานขาย หรือใช้
รถเคลื่อนที่ขายสุรา ทั้งนี้ถือว่ามีความผิด
ทันทีเมื่อเร่ขาย โดยไม่ต้องพิจารณาว่า
จะต้องมีคนซื้อหรือไม่

(3) นายขาว เปิดร้านขายสุรา/เบียร์
ลดราคาให้แก่ผู้ซื้อต่ำกว่าปกติ เพราะ
นายขาว ซื้อมาจากผู้ผลิตในราคาต้นทุน
ที่ต่ำ จึงลดราคาให้แก่ผู้ซื้อทั่ว ๆ ไป

กรณีนี้ จะต้องพิจารณาให้ได้ว่า การลดราคา
ดังกล่าวของนายขาว มีมูลเหตุจูงใจ เพื่อประโยชน์
ในการส่งเสริมการขายหรือไม่ กล่าวคือเพื่อให้
ขายได้มาก ๆ ทั้งนี้อาจจะต้องพิจารณาประกอบ
กับราคาต้นทุนที่ได้รับมาประกอบว่าทำไมถึง
ต้องลดราคา ดังนั้นจะต้องได้ข้อเท็จจริงชัดว่า
ลดราคาเพื่อส่งเสริมการขาย (สุรา) ของนายขาว

(4) กรณีที่หนึ่ง เช่นนาย ก. เจ้าของ
ร้านขายของชำ/ห้างร้านแห่งหนึ่ง ขายสุรา/
เบียร์โดย

- ให้หรือเสนอให้บัตรชมกีฬา/
ตั๋วหนัง /คอนเสิร์ต
- ให้หรือเสนอให้สิทธิในการ
เข้าชม กีฬา /ตั๋วหนัง /คอนเสิร์ต
- ให้หรือเสนอให้ลูกค้าได้บริการ
สปา/นวดให้
- ให้หรือเสนอให้สิทธิลูกค้า
ชิงโชค ชิงรางวัล เช่น ซื้อสุราแล้วให้
สิทธิชิงรางวัลบ้าน รถยนต์ ท่องเที่ยว
 เป็นต้น

- ให้หรือเสนอให้สิทธิอื่นใด
เช่น ขึ้นรถเมล์ฟรี กินอาหารฟรี

กรณีที่สอง เช่น นาย ก. เจ้าของร้าน
ขายของชำ/ห้างร้านแห่งหนึ่ง ขายสุรา/
เบียร์โดย

- ให้หรือเสนอให้บัตรชมกีฬา/ตั๋วหนัง/คอนเสิร์ต
- ให้หรือเสนอให้สิทธิในการเข้าชม กีฬา/ตั๋วหนัง/คอนเสิร์ต
- ให้หรือเสนอให้ลูกค้าได้รับการสปา/นวดให้
- ให้หรือเสนอให้สิทธิลูกค้าชิงโชค ชิงรางวัล เช่น ชื้อสุราแล้วให้สิทธิชิงรางวัล รถยนต์ บ้าน เป็นต้น
- ให้หรือเสนอให้สิทธิอื่นใด เช่น ขึ้นรถเมล์ฟรี กินอาหารฟรี เพื่อตอบแทน นาย ข. ที่นำสิ่งเหล่านี้มาแลกเปลี่ยน แลกซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- หีบห่อ เช่น กล่องสุรา
- สลาก เช่น สลากสุรา เบียร์
- สิ่งอื่นใดเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น ฝาขวด จุก ฯลฯ

(5) เช่น นาย ก. เจ้าของร้านขายของชำ/ห้างร้านแห่งหนึ่ง ขายสุรา/เบียร์ โดยแจกสุรา/เบียร์, แถมสุรา/เบียร์, ให้สุรา/เบียร์, แลกเปลี่ยนกับสุรา/เบียร์ หรือเช่น นาย ก. เจ้าของร้านขายของชำ/ห้างร้านแห่งหนึ่ง ขายสุรา/เบียร์ โดยแจกมาเมา, แถมสบู่มากๆ ฆ่าสระผม ปฏิทิน, ให้ผ้าเช็ดตัว, แลกเปลี่ยนกับขนม

หรือเช่น นาย ก. เจ้าของร้านขายของชำ/ห้างร้านแห่งหนึ่ง ขายสุรา/เบียร์ โดยให้บริการอย่างอื่น เช่น ให้บริการนวด/ตัดผม แต่งหน้า เป็นต้น

หรือเช่น นาย ก. เจ้าของร้านขายของชำ/ห้างร้านแห่งหนึ่ง ขายสุรา/เบียร์ โดยแจกจ่ายเป็นตัวอย่าง (สินค้าตัวอย่าง), แจกจ่ายในลักษณะเป็นการจูงใจสาธารณชนให้บริโภค

หรือเช่น นาย ก. เจ้าของร้านขายของชำ/ห้างร้านแห่งหนึ่ง ขายสุรา/เบียร์ โดยการกำหนดเงื่อนไขการขายในลักษณะบังคับซื้อ โดยตรง/โดยอ้อม

สำหรับในข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นภายหลังจากการที่กฎหมายใช้บังคับแล้ว ได้แก่ กรณีบริษัทสุราแจกปฏิทินกับการซื้อสินค้า และกรณีที่ห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่มักจะจัดกระเช้าของขวัญโดยมีสุราต่าง ๆ รวมอยู่ในกระเช้าของขวัญที่วางขายในห้างต่าง ๆ เป็นการทั่วไป

ในประเด็นนี้เห็นว่า เป็นความผิดตามมาตรา 30(5) ได้เนื่องจากเป็นการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือลักษณะโดยแจก แถม ให้กับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือกับสินค้าอื่นในลักษณะเป็นการจูงใจสาธารณชนให้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งการกำหนดเงื่อนไขการขายในลักษณะที่เป็นการบังคับซื้อเครื่องดื่ม ๆ โดยตรงหรือโดยอ้อม ดังนั้นจึงเกิดปัญหาทางปฏิบัติขึ้นเนื่องจากผู้ประกอบการค้าไม่ทราบรายละเอียดของกฎหมาย รวมทั้งรู้แล้วแต่พยายามเลี่ยงการกระทำที่เข้าข่ายเป็นความผิด ได้แก่ การใช้กระดาศห่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วบรรจุรวมกันกับสินค้าอื่นในกระเช้าของขวัญ หรือแก้ปัญหาโดยให้ผู้ซื้อเลือกซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วนำไปจัดกระเช้าของขวัญภายหลัง

(2) มาตรการห้ามบริโภค

โดยทั่วไปแล้ว การบริโภค (ดื่ม) เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือว่าผิดศีล แต่ไม่เป็นการผิดต่อกฎหมาย แต่ในพระราชบัญญัตินี้กำหนดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นความผิดเนื่องจากเกี่ยวข้องกับสถานที่ที่ดื่ม ดังนี้ (มาตรา 31)

ห้ามมิให้ผู้ใดบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณดังต่อไปนี้

(1) วัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา เว้นแต่เป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมทางศาสนา

(2) สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลและร้านขายยาตามกฎหมายว่าด้วยยา ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคล

(3) สถานที่ราชการ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคล หรือสโมสร หรือการจัดเลี้ยงตามประเพณี

(4) สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคลหรือสโมสร หรือการจัดเลี้ยงตามประเพณี หรือสถานศึกษาที่สอนการผสมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

(5) สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงหรือร้านค้าในบริเวณสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

(6) สวนสาธารณะของทางราชการที่จัดไว้เพื่อการพักผ่อนของประชาชนโดยทั่วไป

(7) สถานที่อื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

จะเห็นได้ว่าการห้ามบริโภคเครื่องดื่มในกฎหมายนี้ เกี่ยวข้องกับสถานที่ซึ่งเป็นหลักการเดียวกันกับการห้ามขายในสถานที่ตามมาตรา 27 แต่ในเรื่องนี้มีข้อยกเว้นมากกว่า กล่าวคือ หากเป็นการบริโภคที่เป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมทางศาสนา ซึ่งบางศาสนาอาจใช้ประกอบกรทำพิธี เช่น ในคริสต์ศาสนา เป็นต้น สำหรับประเด็นที่จะเป็นปัญหามาก ได้แก่ การห้ามบริโภคใน (3) และ (4) กล่าวคือ (3) “สถาน

ที่ราชการ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคล หรือสโมสร หรือการจัดเลี้ยงตามประเพณี” โดยเฉพาะในเรื่องการจัดเลี้ยงตามประเพณี ซึ่งปัญหาเกี่ยวกับการจัดเลี้ยงตามประเพณีนั้นอาจมีปัญหว่าเป็นประเพณีอย่างไร ในเรื่องนี้ผู้เขียนมีความเห็นที่ต้องพิจารณาเป็นกรณีๆ ไป ทั้งนี้เนื่องจากคำที่ใช้แต่เพียงว่าตามประเพณี มิได้ใช้คำถึงขนาดว่า จารีต ประเพณีอันเป็นสิ่งที่ผู้คนยึดถือปฏิบัติกันมาช้านาน ยกตัวอย่างเช่น หากมีการจัดเลี้ยงในสถานที่ราชการเนื่องจากการได้ตำแหน่ง หรือการอำลาตำแหน่ง เป็นต้น กรณีนี้ต้องพิจารณาให้ได้ว่าการเลี้ยงฉลองตำแหน่งหรือการอำลาตำแหน่งโดยทั่วไปเขาปฏิบัติกันถึงขนาดมีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่ ถ้าได้ความว่าไม่เป็นเช่นนั้น การบริโภคดีงกล่าวก็มีความผิด แต่ในบางกรณีเช่น ส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ที่มีการจัดเลี้ยงในสถานที่ราชการ คงมีปัญหว่าประเพณีแบบนี้ สามารถบริโภคได้หรือไม่ เช่นเดียวกับประเพณีสงกรานต์ที่จัดเลี้ยงในสถานที่ราชการ หากมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขึ้นจะผิดหรือไม่ จึงเห็นว่ คงต้องพิจารณาดังตัวประเพณีบางประเพณีเท่านั้นที่มีการจัดเลี้ยง (ข้าวปลาอาหาร) และมีการดื่มประกอบกับประเพณีนั้นๆ เช่น ประเพณีแต่งงาน ประเพณีปีใหม่ เป็นต้น

ส่วน (4) หากมีการจัดงานเลี้ยงขึ้นในสถานศึกษาและเป็นประเพณีที่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยก็เห็นว่าสามารถทำได้ เช่น งานเลี้ยงสังสรรค์ศิษย์เก่าในสถานศึกษา เป็นต้น แต่หากเป็นประเพณีอื่นๆ เช่น ประเพณีรับน้องใหม่ ประเพณีแข่งกีฬาระหว่างสถาบันหรือคณะ คงไม่อยู่ในข้อยกเว้นนี้เพราะไม่ใช่การจัดเลี้ยงตามประเพณีที่ปฏิบัติกัน

(3) มาตรการห้ามโฆษณา

มาตรา 32 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือแสดงชื่อหรือเครื่องหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณหรือชักจูงใจให้ผู้อื่นดื่มโดยตรงหรือโดยอ้อม

“การโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ใด ๆ โดยผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภทให้กระทำเฉพาะการให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้เชิงสร้างสรรค์สังคม โดยไม่มีการปรากฏภาพของสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น เว้นแต่เป็นการปรากฏของภาพสัญลักษณ์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือสัญลักษณ์ของบริษัทผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นเท่านั้น ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสอง มิให้ใช้บังคับกับการโฆษณาที่มีต้นกำเนิดนอกราชอาณาจักร”

มาตรการด้านการห้ามโฆษณาในกฎหมายนี้ นับว่าเป็นเรื่องสำคัญมาก เห็นได้จากโทษที่กำหนดไว้ค่อนข้างสูง คือ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

นอกจากต้องระวางโทษตามวรรคหนึ่งแล้ว ผู้ฝ่าฝืนยังต้องระวางโทษปรับอีกวันละไม่เกินห้าหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง (Day Fine) (มาตรา 43)

มาตรการห้ามโฆษณานี้มีสองส่วน ตามมาตรา 32 คือ

1. ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือแสดงชื่อหรือเครื่องหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณหรือชักจูงใจให้ผู้อื่นดื่มโดยตรงหรือโดยอ้อม

2. การโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ใด ๆ โดยผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภทให้กระทำเฉพาะการให้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้เชิงสร้างสรรค์สังคม โดยไม่มีการปรากฏภาพของสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น เว้นแต่เป็นการปรากฏของภาพสัญลักษณ์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือสัญลักษณ์ของบริษัทผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นเท่านั้น ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ความสำคัญของมาตรานี้อธิบายได้ดังนี้

1.1 บุคคลที่กฎหมายกำหนด ห้ามผู้ใด ได้แก่ ใครก็ได้ (ไม่เฉพาะผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขาย) จึงไม่จำกัดบุคคลธรรมดา รวมทั้งนิติบุคคลด้วย

1.2 การกระทำที่เป็นความผิด ได้แก่

(1) การโฆษณา มีความหมายกว้างตาม มาตรา 3 ได้แก่

“โฆษณา” หมายความว่า การกระทำไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ ให้ประชาชนเห็น ได้ยินหรือทราบข้อความเพื่อประโยชน์ในทางการค้า และให้หมายความรวมถึงการสื่อสารการตลาด

“การสื่อสารการตลาด” หมายความว่า การกระทำกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขายสินค้า บริการหรือภาพลักษณ์ การประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ข่าวสาร การส่งเสริมการขายการแสดงสินค้า การจัดหรือสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมพิเศษ และการตลาดแบบตรง

“ข้อความ” หมายความว่า รวมถึงการกระทำให้ปรากฏด้วยตัวอักษร ภาพ ภาพยนตร์ แสง เสียง เครื่องหมายหรือการกระทำอย่างใด ๆ ที่ทำให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าใจความหมายได้

(2) การแสดงชื่อของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ ชื่อของเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ อาทิ แม็ซง แสงโสม รีเจนซี่ เป็นต้น

(3) การแสดงเครื่องหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ รูปเครื่องหมาย/สัญลักษณ์ของเครื่องดื่มยี่ห้ออื่น ๆ เช่น รูปคนเดิน รูปสิงห์ รูปช้าง

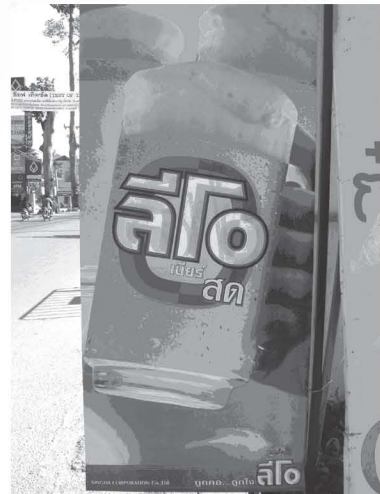
(4) อันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณ หรือ อันเป็นการชักจูงใจให้ผู้อื่นดื่มโดยตรงหรือโดยอ้อม ในส่วนนี้เป็นมูลเหตุจูงใจในการโฆษณา โดย

- อันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณ ต้องพิจารณาจากข้อความหรือข้อเท็จจริงเป็นกรณีไป โดยดูจากข้อความหรือส่วนประกอบอื่น ๆ ที่เขา (ผู้โฆษณา) แสดงมา

- อันเป็นการชักจูงใจให้ผู้อื่นดื่มโดยตรงหรือโดยอ้อม ต้องพิจารณาจากข้อความหรือข้อเท็จจริงเป็นกรณีไป โดยพิจารณาจากบุคคลทั่วไปประกอบ

สำหรับประเด็นปัญหาที่พบในทางปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับการโฆษณาตามมาตรา 32 วรรคแรกได้แก่ ป้ายโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่าง ๆ, ป้ายแสดงชื่อ, เครื่องหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยพบว่ามีการทำป้ายไฟวางไว้ที่หน้าร้าน/สถานบริการต่าง ๆ โดยมีรูปเครื่องดื่ม หรือมีแต่ชื่อ หรือเครื่องหมายของเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งการกระทำดังกล่าวยังมีปัญหาในทางปฏิบัติว่าจะเข้าข่ายเป็นความผิดตามมาตรา 32 วรรคแรกหรือไม่ ทั้งนี้จุดสำคัญจะอยู่ที่พฤติการณ์ที่เป็นมูลเหตุจูงใจดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

ตัวอย่าง มาตรา 32 วรรคหนึ่ง

ป้ายโฆษณาหน้าร้านค้า

อย่างไรก็ตาม มิใช่ว่ากฎหมายจะห้ามการโฆษณา ทั้งนี้มาตรา 32 วรรคสองได้เปิดช่องให้โฆษณาได้ดังนี้

“การโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ใด ๆ โดยผู้ผลิตเครื่องดัดแปลงเอกสารทุกประเภทให้กระทำได้เฉพาะการให้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้เชิงสร้างสรรค์สังคม โดยไม่มีการปรากฏภาพของสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ของเครื่องดัดแปลงเอกสารนั้น เว้นแต่เป็นการปรากฏของภาพสัญลักษณ์ของเครื่องดัดแปลงเอกสาร หรือสัญลักษณ์ของบริษัทผู้ผลิตเครื่องดัดแปลงเอกสารนั้นเท่านั้น ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสอง มิให้ใช้บังคับกับการโฆษณาที่มีต้นกำเนิดนอกราชอาณาจักร”

ดังนั้นปัจจุบันเราจึงพบว่า บริษัทผู้ผลิตเครื่องดัดแปลงเอกสารจึงโฆษณาในสื่อโทรทัศน์ที่มีลักษณะเปลี่ยนไปในอีกรูปแบบหนึ่ง คือการสร้างเป็นงานเชิงสร้างสรรค์ วรรณคดีไทย โดยไม่มีรูป/ภาพของสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ของเครื่องดัดแปลงเอกสาร มีเพียงภาพสัญลักษณ์ของเครื่องดัดแปลงเอกสาร หรือสัญลักษณ์ของบริษัทผู้ผลิตเครื่องดัดแปลงเอกสารนั้นเท่านั้น

ในส่วนที่เกี่ยวกับการโฆษณาเครื่องดัดแปลงเอกสารนี้ เห็นว่าในอนาคตอาจมีการหลบเลี่ยงต่อไป กล่าวคือ ด้วยระบบอินเทอร์เน็ตที่มีอยู่ทั่วโลกจะมีการจัดตั้งเป็นเว็บไซต์ ชุมชนสมาชิก ในลักษณะต่างๆ โดยมีผู้สนับสนุนเป็นเครื่องดัดแปลงเอกสาร ให้บุคคลทั่วไปเข้ามาเป็นสมาชิกหรือเข้ามาทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งอาจเกิดปัญหาต่อไปว่า หากมีต้นกำเนิดจากในราชอาณาจักรก็อาจเข้าข่ายเป็นความผิดได้ แต่หากต้นกำเนิดที่จัดทำมีอาศัยช่องว่างตามมาตรา 32 วรรคสาม โดยมีต้นกำเนิดจากนอกราชอาณาจักร ซึ่งไม่สามารถเอาผิดได้

3.4 อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

พนักงานเจ้าหน้าที่ ตาม พ.ร.บ. นี้ หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติ การตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 3) ซึ่งได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดัดแปลงเอกสาร พ.ศ. 2551 (14 พฤศจิกายน 2551) แต่งตั้งบุคคลกลุ่มต่างๆ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ดังนี้

1. กลุ่มข้าราชการสังกัดกระทรวงสาธารณสุข (ส่วนกลาง)
2. กลุ่มข้าราชการสังกัดกระทรวงสาธารณสุข (ส่วนภูมิภาค)
3. กลุ่มข้าราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค)
4. กลุ่มข้าราชการสังกัดกระทรวงมหาดไทย (ส่วนภูมิภาค)
5. กลุ่มข้าราชการสังกัด กทม.
6. กลุ่มข้าราชการสังกัดเทศบาล, อบจ., อบต.
7. กลุ่มข้าราชการสังกัดกรมสรรพสามิต
8. กลุ่มข้าราชการสังกัดกรมศุลกากร
9. ตำรวจยศ ร้อยตำรวจตรี/ตำแหน่งรองสารวัตร

สำหรับอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนี้ ที่สำคัญได้แก่

1. อำนาจการเข้าไป : ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (มาตรา 34)

- (i) เข้าไปในสถานที่ทำการของผู้ผลิตนำเข้า หรือขายเครื่องดัดแปลงเอกสาร สถานที่ผลิตนำเข้า หรือขายเครื่องดัดแปลงเอกสาร สถานที่เก็บเครื่องดัดแปลงเอกสาร ในเวลา

ทำการของสถานที่นั้น รวมถึงเข้าตรวจสอบ ยานพาหนะเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตาม พระราชบัญญัตินี้

(2) ยึดหรืออายัดเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ ของผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้ขายที่ฝ่าฝืนหรือ ไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(3) มีหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใดมาเพื่อ ประกอบการพิจารณา

อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ประการแรก คือ

1. เข้าไปในสถานที่ที่กำหนดไว้ (ในเวลา ทำการของสถานที่เหล่านี้) ได้แก่

- สถานที่ทำการของผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขาย ได้แก่ สำนักงาน ออฟฟิศ เป็นต้น

- สถานที่ผลิต นำเข้า ขาย เครื่องดื่มฯ ได้แก่ โรงงาน ห้องผลิต เป็นต้น

- สถานที่เก็บ เครื่องดื่มฯ ได้แก่ โกดัง ห้องเก็บ บ้าน เป็นต้น

2. เข้าตรวจสอบยานพาหนะ เพื่อตรวจสอบ การปฏิบัติตาม พ.ร.บ.นี้ เช่น ตรวจรถที่จำหน่าย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รถโฆษณาเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ เป็นต้น

สำหรับประเด็นข้อสังเกตที่สำคัญเกี่ยวกับ อำนาจการเข้าป็นนี้มีว่า การเข้าไปในสถานที่/ เข้าตรวจสอบยานพาหนะต้องมีหมายค้นหรือไม่ จะพบว่า อำนาจการเข้าไปเพื่อตรวจค้นตาม พระราชบัญญัตินี้ไม่ต้องมีหมายค้น เพราะ อำนาจในการค้นของพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม มาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัตินี้ เป็นอำนาจ ค้นตามกฎหมายพิเศษที่บัญญัติให้อำนาจแก่ พนักงานเจ้าหน้าที่ไว้โดยเฉพาะให้กระทำการ ค้นในที่รโหฐานได้โดยไม่ต้องมีหมายค้น อันเป็น การยกเว้นหลักทั่วไปตามมาตรา 92 แห่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือ

มาตรา 238 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย 2540 (ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขเสร็จ 198/2542) (คำพิพากษาฎีกาที่ 2024/2497)

2. อำนาจยึดหรืออายัด ตามมาตรา 34(2) ให้อำนาจในการยึดหรืออายัดได้เฉพาะเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ของผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขายเท่านั้น ซึ่งได้กระทำความผิดตาม

มาตรา 26 กรณีผู้ผลิต/ผู้นำเข้า ไม่จัดให้ มีบรรจุภัณฑ์ ฉลาก พร้อมทั้งข้อความคำเตือน

มาตรา 27 กรณี มีผู้ขายในสถานที่ ที่กฎหมายกำหนดห้าม ได้แก่ การขายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ใน/บริเวณ วัด สถานพยาบาล ร้านขายยา สถานที่ราชการ หอพัก โรงเรียน มหาวิทยาลัย ปิมน้ำมัน สวนสาธารณะของ ราชการ

มาตรา 28 กรณี มีการขายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในวัน เวลาที่ประกาศห้ามขาย

มาตรา 30 กรณี มีวิธี/ลักษณะการขายที่ กฎหมายห้ามไว้

มีข้อสังเกตพึงพิจารณาเกี่ยวกับการยึดอายัด นี้ว่า กรณีมีผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัด/ โรงพยาบาล/สถานศึกษา/ปิมน้ำมัน/สวน สาธารณะ ไม่สามารถยึด/อายัด เครื่องดื่มฯ นั้นได้ เพราะอำนาจยึด อายัดนี้จำกัดเฉพาะผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขาย ไม่รวมถึงผู้ดื่ม แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ดื่มย่อมมีความผิดอยู่แล้วตามมาตรา 31

และกรณีมีผู้ใดที่เป็นผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขาย โฆษณาฝ่าฝืนตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง โดยใช้ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนหนึ่งโดยตรงแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถยึดอายัดได้ แต่หาก โฆษณาโดยมิได้ใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น ใช้ป้าย กรณีนี้จะยึดอายัดป้ายตามมาตรา 32 ไม่ได้

3. อำนาจเรียกบุคคลใดมา (มาตรา 34(3)) ได้แก่ อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ที่สามารถมีหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใดมาเพื่อประกอบการพิจารณาจากการเข้าไปตรวจค้นหรือยึดอายัดเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์

หน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามกฎหมายนี้ ได้แก่

ในการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าพนักงานมีหน้าที่ในการแสดงบัตรประจำตัวตามกฎหมายนี้ โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขายและผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง) มีหน้าที่อำนวยความสะดวกตามสมควร ในการที่พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ (มาตรา 34)

หากผู้ใดไม่อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติตามหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว อาจมีความผิด ตามมาตรา 44 วรรคสาม มีโทษปรับ 2,000 บาท

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่มีสถานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา หมายความว่า อาจมีความผิดเกี่ยวกับเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาได้ หมายความว่าผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ (มาตรา 147 -166) เช่น เจ้าพนักงานเรียกรับสินบน ปฏิบัติ/ละเว้นการปฏิบัติ เป็นต้น หรือหากมีผู้ใดมากระทำต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ผู้นั้นก็มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาได้ (หมวดความผิดต่อเจ้าพนักงาน (ม.136-146) เช่น ดูหมิ่นเจ้าพนักงาน ใหสินบนเจ้าพนักงาน เป็นต้น

โทษปรับรายวัน (Day Fine)

มาตรการที่นำมาใช้กับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการโฆษณาเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ตามมาตรา 32 นั้น หากมีการฝ่าฝืนขึ้น นอกจากจะมีโทษจำคุกหรือปรับแล้ว ยังกำหนดให้มีการปรับรายวัน (Day Fine) เพื่อป้องปรามผู้กระทำความผิด

ตามมาตรา 43 ที่บัญญัติว่า

“ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 32 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

นอกจากต้องระวางโทษตามวรรคหนึ่งแล้ว ผู้ฝ่าฝืนยังต้องระวางโทษปรับอีกวันละไม่เกินห้าหมื่นบาทตลอดเวลายังฝ่าฝืนหรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง”

จะเห็นได้ว่า ในประเด็นที่เกี่ยวกับโทษปรับรายวันนี้ มีข้อพิจารณาว่าเป็นอำนาจของใคร พอสรุปได้ว่า เป็นอำนาจของคณะกรรมการควบคุมตามกฎหมายนี้ ทั้งนี้เพราะกฎหมายได้กำหนดอำนาจของ “คณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์” ตามมาตรา 10 ซึ่งประกอบไปด้วย 1)รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานกรรมการ 2)ปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นรองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ปลัดกระทรวงการคลังเป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง และปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานกรรมการคนที่สาม 3)กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ปลัดกรุงเทพมหานคร และผู้จัดการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ 4) ผู้แทนองค์กรเอกชน จำนวนสามคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งได้รับการคัดเลือกจากองค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์มิใช่เป็นการแสวงหากำไร และดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับด้านการสนับสนุนและรณรงค์ให้มีการลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ด้านการคุ้มครองเด็กและเยาวชน หรือสตรี ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค โดยมีผู้แทนองค์กรเอกชนในแต่ละด้านไม่เกินหนึ่งคน 5) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสามคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ด้านการแพทย์ จิตวิทยาหรือการสาธารณสุข ด้านสังคมสงเคราะห์ สังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์หรือนิติศาสตร์ ด้านการศึกษา การศาสนาหรือวัฒนธรรมโดยมีผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละด้านไม่เกินหนึ่งคน

โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ได้ตามมาตรา 45 ว่า

“บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้คณะกรรมการควบคุมมีอำนาจเปรียบเทียบได้ และในการนี้ให้คณะกรรมการควบคุมมีอำนาจมอบหมายให้คณะกรรมการ พนักงานสอบสวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการเปรียบเทียบได้ โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์ในการเปรียบเทียบ หรือเงื่อนไขประการใด ๆ ให้แก่ผู้ได้รับมอบหมายตามที่เห็นสมควรก็ได้

ในการสอบสวน ถ้าพนักงานสอบสวนพบว่า บุคคลใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และบุคคลนั้นยินยอมให้เปรียบเทียบให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องมายังคณะกรรมการควบคุม หรือผู้ซึ่งคณะกรรมการควบคุมมอบหมายให้มี

อำนาจเปรียบเทียบตามวรรคหนึ่งภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่ผู้นั้นแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบ

เมื่อผู้กระทำความผิดได้เสียค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแล้วให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”

ดังนั้น หากมีการกระทำความผิดตามมาตรา 32 ขึ้น หากจะมีการลงโทษปรับรายวันโดยคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการตามมาตรา 10 หรือ คณะอนุกรรมการ พนักงานสอบสวนหรือ พนักงานเจ้าหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายจาก คณะกรรมการฯ

ตัวอย่างตามมาตรา 45 วรรคสอง เช่น ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบว่า บริษัท ก. หรือ นายแดง การกระทำความผิดนี้ เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2552 โดยพบว่าบริษัท ก. หรือนายแดง กระทำความผิด มาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2552 ถ้าคณะกรรมการเปรียบเทียบความผิดได้ เปรียบเทียบปรับเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2552 โดยให้บริษัท ก. หรือนายแดงนั้น ชำระค่าปรับ ภายในวันที่ 15 เมษายน 2552 การกำหนดค่าปรับเป็นรายวันจะเริ่มปรับตั้งแต่วันที่ใด

โทษปรับรายวันนี้จะเห็นได้ว่า เป็นมาตรการ ที่มีไว้สำหรับบังคับให้นิติบุคคล/บุคคลธรรมดา นั้น ต้องเลิกกระทำผิดเสียและดำเนินการแก้ไขเสีย ใหม่ให้ถูกต้อง เพราะมาตรา 43 วรรคสองใช้ คำว่า

“นอกจากต้องระวางโทษตามวรรคหนึ่งแล้ว ผู้ฝ่าฝืนยังต้องระวางโทษปรับอีกวันละไม่เกินห้า หักบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือจนกว่าจะได้ ปฏิบัติให้ถูกต้อง”

เมื่อคณะกรรมการฯ ได้มีคำสั่งว่าบริษัทกระทำ ความผิดโดยฝ่าฝืนมาตรา 32 และให้ปรับไม่ เกินห้าหมื่นบาทแล้ว หากบริษัทยังฝ่าฝืนมาตรา 32 นี้อยู่ก็ปรับเป็นรายวันจนกว่าจะเลิกฝ่าฝืน ดังนั้น จึงต้องเริ่มนับการปรับรายวันตั้งแต่วัน ถัดจากวันที่กำหนดให้ชำระค่าปรับ ส่วนการสิ้นสุดของโทษปรับรายวันนั้นจะสิ้นสุดเมื่อบริษัท ก.หรือนายแดง ยุติการฝ่าฝืนมาตรา 32 นี้

โดยเหตุดังกล่าวมานี้ ตามตัวอย่างข้างต้น การนับโทษปรับรายวันจึงต้องคำนวณนับแต่วันที่ 16 เมษายน 2552 ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือ จนถึงวันที่ปฏิบัติให้ถูกต้องในเรื่องการโฆษณา

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตที่สำคัญเกี่ยวกับ อำนาจการเปรียบเทียบคดีต่อไปว่าเป็นอำนาจ ของใคร ในพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์นี้ กำหนดไว้ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (มาตรา 45 วรรคสอง) ทั้งนี้เพราะวัตถุประสงค์ของ กฎหมายนี้มีไว้ให้อำนาจแก่ตำรวจโดยตรงในการมีอำนาจเปรียบเทียบคดีตาม พ.ร.บ. นี้ไว้ โดยตรง ยกเว้นมีการมอบอำนาจจากคณะกรรมการควบคุมฯ กล่าวคือโดยหลักแล้ว กฎหมายนี้ได้กำหนดองค์การผู้มีอำนาจเปรียบเทียบไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ดังนั้นในทางปฏิบัติ ทั่วไป ตำรวจหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนี้หากพบว่าผู้ใดกระทำความผิดที่อาจ เปรียบเทียบได้ตามมาตรา 45 และบุคคลนั้น ยินยอมให้เปรียบเทียบ พนักงานสอบสวนจะต้องส่งเรื่องมาให้คณะกรรมการเปรียบเทียบคดี ดำเนินการต่อไป ซึ่งแสดงว่าโดยปกติพนักงาน สอบสวนจะมีอำนาจเปรียบเทียบคดีอาญาได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและ พระราชบัญญัติการเปรียบเทียบคดีอาญาแล้ว ก็ตาม แต่สำหรับคดีความผิดตามพระราช

บัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นี้ มีเจตนารมณ์ ไม่ประสงค์ให้พนักงานสอบสวนใช้อำนาจ เปรียบเทียบคดีได้เอง โดยมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติ ตามที่มาตรา 45 กำหนดไว้ และเมื่อผู้กระทำความผิดได้เสียค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา (มาตรา 45 วรรคสาม)

อย่างไรก็ตาม ถ้าผู้กระทำความผิดตามกฎหมายนี้ ไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบคดี การดำเนิน การทางคดีก็กลับไปใช้ตามหลักทั่วไป กล่าวคือ ดำเนินคดีเพื่อส่งฟ้องต่อศาลยุติธรรมต่อไป (เปรียบเทียบได้จากคำพิพากษาฎีกาที่ 3920/ 2549, 5003/2545, 5002/2545 และฎีกาที่ 3015/2539)

■ 4. บทสรุปท้าย

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นสินค้าที่นอกจาก ทำให้เกิดผลต่อสุขภาพของผู้ดื่มเอง ยังส่งผล ต่อครอบครัวและประชาชนทั่วไปในสังคมด้วย ที่สำคัญเห็นได้จากปัญหาอุบัติเหตุอันเกิดจาก การจราจรโดยบุคคลที่ดื่มแล้วขับไปเกิด อุบัติเหตุ เป็นต้นแล้ว การหยุดปัญหาที่เกิดจาก เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามพระราชบัญญัติ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ที่ได้มี การบังคับใช้มาเป็นเวลาหนึ่งแล้ว เห็นได้ว่า กฎหมายนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญๆ ในการเข้า ถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงกำหนดมาตรการ สำคัญๆ การปฏิบัติและการห้ามได้แก่ การให้ ผู้ผลิตผู้นำเข้าต้องปฏิบัติ (มาตรา 26) การห้ามขาย (มาตรา 27-30) การห้ามบริโภค (มาตรา 31) การห้ามโฆษณา (มาตรา 32) เมื่อพิจารณาจะ พบว่า กฎหมายต้องการลดอิทธิพลของสื่อและ การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และจำกัด

พื้นที่การเผยแพร่/การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย จะส่งผลดีต่อปัญหาสุขภาพ ปัญหาครอบครัว ปัญหาอุบัติเหตุ ปัญหาอาชญากรรมของสังคมโดยรวม อย่างไรก็ตาม การที่สังคมไทยยังติดขัดกับค่านิยมและความเชื่อเรื่องการสนุกสนานในพิธีการและพิธีกรรมมาอย่างยาวนานที่ต้องมีการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบโดยตรงและโดยอ้อม ประกอบกับมูลค่าทางเศรษฐกิจของผลกำไรจากผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ล้วนแต่เป็นปัญหาและอุปสรรคทางสังคมที่ต้องคำนึงถึงว่าจะทำอย่างไรให้ประชาชนตระหนักถึงผลกระทบของเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ การปรับเปลี่ยนค่านิยมของสังคมให้ลงถึงชั้นทฤษฎี ที่ใช้เครื่องดื่มเหล่านี้มาเป็นส่วนประกอบในงานพิธีต่าง ๆ เป็นสิ่งที่สำคัญมาตรการด้านกฎหมายแม้ว่าจะเป็นการแก้ที่ปลายเหตุแต่เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ トラบดีที่ยังไม่มีมาตรการอื่นที่ดีกว่า ในส่วนนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่าการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คงต้องสร้างความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องให้ลงไปถึงระดับครอบครัว ชุมชน หมู่บ้าน และที่สำคัญคือผู้นำของสังคมต้องประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี ประกอบกับการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดตรงไปตรงมาของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายต่าง ๆ โดยสรุปคือทุกภาคส่วนต้องช่วยกันทำหน้าที่ของตนอย่างถูกต้องชอบธรรม ปัญหาเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะถูกจำกัดให้แคบลงได้

ดังที่มีบัญญัติไว้ในพระไตรปิฎก เล่มที่ ๑๑ พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๓ ทีมนิกาย ปาฏิภวรรค สังคาลกสูตร (๑๖) ว่า

“ดูกรคฤหบดีบุตร โทษในการประกอบเมือง ๆ ซึ่งการดื่มน้ำเมาคือ สุราและเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ๘ ประการนี้ คือ

- ความเสื่อมทรัพย์อันผู้ดื่มพึงเห็นเอง ๑
- ก่อการทะเลาะวิวาท ๑
- เป็นปอเกิดแห่งโรค ๑
- เป็นเหตุเสียชื่อเสียง ๑
- เป็นเหตุไม่รู้จักละอาย ๑
- เป็นเหตุทอนกำลังปัญญา ๑

ดูกรคฤหบดีบุตร โทษ ๘ ประการในการประกอบเมือง ๆ ซึ่งการดื่มน้ำเมาคือ สุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทเหล่านี้แลฯ”

